

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี
ประจำปี ๒๕๖๘

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอธัญบุรี
หมู่ที่ ๖ ตำบลบึงนาราง อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

สำนักงานเกษตรอำเภอธัญบุรี
จังหวัดปทุมธานี

คำนำ

เอกสารการรายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จัดทำเพื่อเป็นการนำความรู้จากเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอธัญบุรี ที่ใช้ศพก. หลักในการจัดเรียนรู้ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรที่ทันสมัยและช่วยแก้ไขปัญหาให้กับชุมชน สร้างความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรในพื้นที่ให้ได้เรียนรู้จากเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ ร่วมกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และชุมชน อีกทั้งการให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่เกษตรกร ทั้งนี้สำนักงานเกษตรอำเภอธัญบุรีได้ดำเนินการตามกิจกรรมการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบให้บรรลุวัตถุประสงค์สำเร็จลุล่วงด้วยดี ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลเกษตรกรต้นแบบข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ข้อมูลด้านการเกษตร และการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

ในโอกาสนี้ขอขอบคุณบุคลากรที่เกี่ยวข้องการดำเนินงานทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการจัดทำรายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบที่ให้การดำเนินงานบรรลุผลตามเป้าหมายเป็นอย่างดี

สำนักงานเกษตรอำเภอธัญบุรี

๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๘

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรกรต้นแบบ	๑
ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	๑
๑. สินค้าหลัก	๑
๒. แปลงเรียนรู้	๑
๓. ฐานเรียนรู้	๒
๔. หลักสูตรการเรียนรู้	๓
๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด	๔
๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.)	๕
ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	๗
๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบ	๗
๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร:	๘
๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:	๑๐
๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์	๑๐
๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน	๑๒
ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน	๑๒
๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย	๑๒
๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้	๑๒
๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน	๑๒
ภาคผนวก	๑๓

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

ข้อมูล ณ วันที่ ๑๓ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นางมณี สุภีโส
๒. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๖๔/๑๗ หมู่ที่ ๔ ตำบลบึงนาราง อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี
โทรศัพท์ ๐๙๗๙๕๖๕๙๖๑
๓. ปีเกิดพ.ศ. ๒๕๐๕
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา ประถมศึกษาตอนปลาย
๖. อาชีพปัจจุบัน
☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอื่นนอกเหนือจากเกษตร
๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๒๖๖,๐๐๐ บาท/ปี
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๓

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลักข้าว

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๒.๑ แปลงนาข้าว นางมณี สุภีโส ประกอบอาชีพทำนา มีพื้นที่การทำนา ๒๕ ไร่เป็นแปลงเรียนรู้ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ ที่สนใจมาศึกษาดูงานแปลงเรียนรู้การลดต้นทุนการผลิตข้าว

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๔ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๓.๑ การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่

๓.๒ การปรับปรุงบำรุงดินและการทำปุ๋ยหมัก เพื่อลดต้นทุนการผลิต

๓.๓ เทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

๓.๔ การแปรรูปข้าวหลักสูตรหลัก จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

- การลดต้นทุนการผลิตข้าว

๔. หลักสูตรการเรียนรู้

หลักสูตรบังคับ จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่

หลักสูตรเสริม จำนวน ๑หลักสูตร ประกอบด้วย การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

๒.๑ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก.

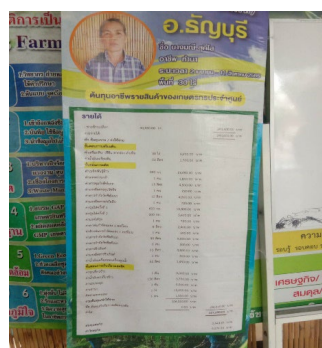
- หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. ได้แก่ การลดต้นทุนการผลิตข้าว

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรที่เข้ารับการอบรมสามารถลดค่าใช้จ่ายในการผลิตข้าว
 ๒. เพื่อให้เกษตรกรที่เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้จากการดูงานในแปลงนาข้าว
- การเตรียมดิน
 ๑. ไถดินและใช้เครื่องจักรปั่นดินเพื่อย่อยดิน
 ๒. การทำเทือก เป็นขั้นตอนการสูบน้ำเข้าพื้นที่ให้ท่วมในระดับที่เหมาะสมแล้วใช้เครื่องจักรปั่นดินให้เป็นโคลนเหลวเพื่อสะดวกในการหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าว
 - การเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าว
 ๑. ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี เป็นพันธุ์บริสุทธิ์มีความไม่น้อยกว่า ๘๐% จากแหล่งจากแหล่งที่เชื่อถือได้
 ๒. ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวในอัตรา ๒๕ กิโลกรัมต่อไร่
 - การใช้ปุ๋ย
 ๑. ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ ครั้งที่ ๑ อัตรา ๒๐ กิโลกรัมต่อไร่อายุข้าว ๑๕ วัน ครั้งที่ ๒ อายุข้าว ๕๐ วัน ใช้ปุ๋ยยูเรียอัตรา ๒๕ กิโลกรัมต่อไร่
 - การใช้สารเคมีกำจัดโรคและแมลง
 ๑. มีการสำรวจแปลงนาข้าวทุกสัปดาห์เพื่อพิจารณาว่าจะใช้สารเคมีในการกำจัดโรคและแมลงเสมอ
 ๒. ลดการใช้สารเคมีใช้เมื่อมีความจำเป็น

บันทึกการทำบัญชีต้นทุนการทำนา บันทึกการขายในการปลูกข้าว ตั้งแต่การเริ่มต้นการผลิตจนถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิต เพื่อให้รู้ต้นทุนการผลิต

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด

นางมณี สุภีโส เป็นคณะกรรมการกรรมการเครือข่ายศพก.ระดับจังหวัด เข้าร่วมการประชุม คณะกรรมการกรรมการเครือข่ายศพก.และแปลงใหญ่ ระดับจังหวัด พร้อมคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตร ระดับจังหวัดเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานเครือข่าย ศพก.ให้เกิดรูปธรรมมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัดทำให้เกิดการประสานงานการผลิตและการตลาด รวมทั้งองค์ความรู้ในด้านอื่นๆ

ปีงบประมาณ ๒๕๖๘ มีการประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก.และแปลงใหญ่ระดับจังหวัดจำนวน ๔ ครั้ง

- **ครั้งที่ ๑** การประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก.และแปลงใหญ่ระดับจังหวัดครั้งที่ ๑/๒๕๖๘ วันจันทร์ที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๗ ณ สำนักงานเกษตรจังหวัดปทุมธานี

- **ครั้งที่ ๒** การประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก.และแปลงใหญ่ระดับจังหวัดครั้งที่ ๒/๒๕๖๘ วันอังคารที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ณ ศพก.อำเภอลำลูกกา หมู่ที่ ๑๔ ตำบลบึงทองหลาง อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

- **ครั้งที่ ๓** การประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก.และแปลงใหญ่ระดับจังหวัดครั้งที่๓/๒๕๖๘ วันศุกร์ที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๘ ณ ศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตรเขตเมืองฟาร์มบ้านเรา หมู่ที่ ๗ ตำบลลาดหลุมแก้ว อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

- **ครั้งที่ ๔** การประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก.และแปลงใหญ่ ระดับจังหวัด ครั้งที่๔/๒๕๖๘ วันพฤหัสบดี ที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๘ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอนองเสือ หมู่ที่ ๒ ตำบลนพรัตน์ อำเภอนองเสือ จังหวัดปทุมธานี

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.)

การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก.(แผนราย ศพก.) จะมีการจัดการประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ ระดับอำเภอครั้งที่๑ จัดประชุมเพื่อให้คณะกรรมการได้ร่วมกันวิเคราะห์ศักยภาพ ศพก.และศูนย์เครือข่าย เพื่อให้มีความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน และเป็นสถานที่ให้บริการข่าวสารและบริการด้านการเกษตร โดยมีเป้าหมายในการพัฒนา การกำหนดแนวทางการพัฒนาและแผนการดำเนินงาน ได้แก่ การประเมินศักยภาพศพก.หลักวิเคราะห์ศักยภาพ

ศพก. กำหนดหลักสูตรการเรียนรู้รวมถึงมีการวิเคราะห์ศักยภาพของศูนย์เครือข่าย ศพก.เพื่อพัฒนาให้มีความพร้อมในการเป็นจุดเรียนรู้ทางการเกษตร ร่วมในการเข้ามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนราย ศพก. จะเป็นคณะกรรมการ ศพก. อำเภออัญบุรี

แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)														แผน ราย ศพก.
อำเภออัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ประจำปีงบประมาณ 2568														
ชื่อเกษตรกรต้นแบบ นางมณี สุทธิโส สีนก้าหลัก ข้าว														
จุดเด่น การลดต้นทุนการผลิต และการทำเกษตรแบบผสมผสาน														
กิจกรรม	ปริมาณ	หน่วย	งบประมาณ (บาท)	ระยะเวลา										หมายเหตุ
				ค.ค.-67	พ.ย.-67	ธ.ค.-67	ม.ค.-68	ก.พ.-68	มี.ค.-68	เม.ย.-68	พ.ค.-68	มิ.ย.-68	ก.ค.-68	
กิจกรรมศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร														
1. พัฒนาศักยภาพของ ศพก. และศูนย์เครือข่าย			-											
1.1 ประเมินศักยภาพ ศพก. หลัก	1	ศูนย์	2,500				←→							
1.2 พัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	1	ศูนย์	3,500							←→				
1.3 พัฒนาศูนย์เครือข่าย ศพก. อื่นๆ (ยกเว้น ศจช. ศดปช.)	1	ศูนย์	3,500							←→				
2. พัฒนาเกษตรกร														
2.1 เสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรผู้นำ	10	ราย	7,500				7				13		9	
3. บริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน														
3.1 ประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่														
3.1.1 ประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ	10	ราย	4,000			27		13			22		23	

โดยมีรายชื่อคณะกรรมการ ศพก.อำเภออัญบุรี มีรายละเอียดดังนี้

๑. นางมณี สุทธิโส
๒. นายเริงชัย กิจเจา
๓. นางซัน กิจเจา
๔. นายจรัญ เวชไชโย
๕. นายเนื่อง เจริญจันทร์
๖. นางสม มั่นคง
๗. น.ส.เสริฐ ปิ่นทอง
๘. นายศักดิ์ กิจเจา
๙. นายดำรงค์ รื่นเพ็ชร
๑๐. นางนวลจันทร์ สะแ
๑๑. นายศักดิ์ชัย กล่อมเสนาะ
๑๒. นายชวน ทิพย์อุดร

ประธานกรรมการ

คณะกรรมการ

คณะกรรมการ

คณะกรรมการ

คณะกรรมการ

คณะกรรมการ

คณะกรรมการ

คณะกรรมการ

คณะกรรมการ

คณะกรรมการ

คณะกรรมการ

ผู้ประสานงาน

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นางวาสนา จันท์แจ่มใส ประมงอำเภออัญบุรี

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

เรารักอาชีพการเกษตร ตั้งแต่เด็กจนเราโตขึ้นมาเราก็คลุกคลีอยู่กับการเกษตรมาโดยตลอด คิดเสมอว่าอาชีพการเกษตรเป็นอาชีพที่เลี้ยงดูเรา เลี้ยงดูครอบครัว เราก็จะไม่ทำให้เสียเกียรติ เพราะอาชีพเกษตรเป็นอาชีพที่มีเกียรติ และจำหากินบนอาชีพเกษตรโดยสุจริตตลอดไป

เป็นเกษตรกรมาตั้งแต่เด็ก ครอบครัวประกอบอาชีพการเกษตร ก็ทำหลายอย่างไม่ว่าจะเป็นสวนส้ม ไม้กระถาง (ไม้ดอกไม้ประดับ) และนาข้าว แต่ปัจจุบันพยายามจะทำเป็นไร่นา สวนผสม เพื่อให้เราพอมีพอกิน พอใช้กับสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบันนี้

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

การประกอบอาชีพในปัจจุบันการเกษตรมักจะเกิดจากต้นทุนการผลิตสูง ราคาผลผลิตไม่สามารถกำหนดราคาขายได้ถูกกำหนดโดยพ่อค้าคนกลาง ทรัพยากรดินเสื่อมโทรม จึงมาให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล เพื่อปรับปรุงขบวนการผลผลิตให้คุ้มค่าต่อการลงทุนจากความร่วมมือจากหน่วยงานราชการจึงได้มีการจัดตั้ง ศพก.อำเภออัญบุรีเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรสำหรับเกษตรกรในพื้นที่ โดยมุ่งเน้นการถ่ายทอดความรู้ เทคนิคและนวัตกรรมที่ช่วยลดต้นทุนการผลิต เพิ่มคุณภาพสินค้าเกษตรและปริมาณ รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนเกษตรอย่างยั่งยืน

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

โดยนางมณี สุภีโส ได้นำหลักวิชาการและนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร

- การเลือกใช้พันธุ์ข้าว ที่มีคุณภาพ มีความทนทานต่อโรคและแมลงจากกรมการข้าว
- การลดปริมาณเมล็ดพันธุ์ที่ปลูกลง
- ลดการใช้ปุ๋ยเคมี
- การใช้เครื่องจักรกลการเกษตรทดแทนแรงงาน
- การใช้ปุ๋ยน้ำหมักจุลินทรีย์ในการเสริมปุ๋ยเคมี

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

- การใช้เทคโนโลยีเครื่องจักรกลการเกษตรทดแทนแรงงานคน ได้แก่รถไถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ และลดต้นทุนในการผลิตทางการเกษตร,การโดรน ในการหว่านปุ๋ยและพ่นสารเคมีการเกษตร

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

- การเลือกใช้พันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ มีความต้านทานต่อโรคและแมลงทำให้เพิ่มผลผลิตต่อไร่ ลดการใช้สารเคมีลง
- การลดเมล็ดพันธุ์ข้าวจะทำให้ข้าวแข็งแรงและแสงแดดสามารถส่องทั่วทำให้โรคและแมลงเกิดน้อยลง การลดปริมาณปุ๋ยเคมีลงโดยจะใส่ให้ถูกช่วงกับความต้องการของข้าวและไม่เกิดการการสูญเสีย

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

- ๑.๑) ข้าว พื้นที่ปลูกจำนวน ๒๕ ไร่
- ๑.๒) พื้นที่ปลูกจำนวน.....(ไร่-งาน-วา)
- ๑.๓) พื้นที่ปลูกจำนวน.....(ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

- ๒.๑) ปลาอินทรี จำนวน ๐.๑๒๕ งาน
- ๒.๒) จำนวน.....(หน่วย.....)
- ๒.๓) จำนวน.....(หน่วย.....)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

- ๓.๑) จำนวน.....(ตัว)
- ๓.๒) จำนวน..... (ตัว)
- ๓.๓) จำนวน..... (ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

- ๔.๑) จำนวน.....(หน่วย.....)
- ๔.๒) จำนวน.....(หน่วย.....)
- ๔.๓) จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

- ๑.๑) ข้าว เป็นเงิน ๕,๔๖๐ บาท/ไร่
- ๑.๒) เป็นเงิน.....บาท/ไร่
- ๑.๓) เป็นเงิน.....บาท/ไร่
- ๑.๔) เป็นเงิน.....บาท/ไร่
- ๑.๕) เป็นเงิน.....บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต ๑๓๖,๕๐๐ บาท/ไร่

รายได้ ๑๕๐,๐๐๐ บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....

เฉลี่ยรายได้วันละ.....-.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....-.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าว

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๓๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๒.๔.๑ ประโยชน์ต่อตนเอง

๑) ผลผลิตเพิ่มขึ้น รายได้มั่นคงจากการขายผลผลิตตลอดทั้งปี

๒) ลดต้นทุน ลดแรงงาน ลดรายจ่ายในครัวเรือน

๓) สุขภาพดีขึ้น การลดการใช้สารเคมีในแปลงเกษตรทำให้ตัวเกษตรกรเองมีความปลอดภัยมากขึ้น และผลผลิตก็ปลอดภัยต่อผู้บริโภคด้วย

๔) มีเวลามากขึ้น มีเวลาไปพัฒนาตัวเอง หรือใช้เวลากับครอบครัวได้มากขึ้น

๒.๔.๒ ประโยชน์ต่อเกษตรกรรายอื่น

๑) เป็นแหล่งเรียนรู้และแบบอย่าง เกษตรกรต้นแบบได้กลายเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ในชุมชน ที่เกษตรกรรายอื่นสามารถเข้ามาศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนความรู้ และเห็นผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจริง

๒) สร้างแรงบันดาลใจ: เมื่อเกษตรกรรายอื่นเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นไปได้จริงและให้ผลตอบแทนที่ดี ก็จะเกิดแรงบันดาลใจในการนำไปปรับใช้กับแปลงของตนเอง

๓) เครือข่ายความรู้ เกิดการรวมกลุ่มเกษตรกรที่สนใจในแนวทางเดียวกัน ทำให้เกิดเครือข่ายที่แข็งแกร่งในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและช่วยเหลือกัน

๒.๔.๓ ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน

๑) สร้างความเข้มแข็งของชุมชน การรวมกลุ่มของเกษตรกรในการทำเกษตรแบบใหม่ช่วยสร้างความสามัคคีและเป็นพลังในการต่อรองหรือร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกได้ดีขึ้น

๒) เศรษฐกิจชุมชนเติบโต เมื่อเกษตรกรในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นและมีความมั่นคงทางอาชีพ ก็จะส่งผลให้เศรษฐกิจของชุมชนโดยรวมเติบโตและแข็งแรงขึ้น

๓) สิ่งแวดล้อมดีขึ้น การไม่เผา การลดการใช้สารเคมีในวงกว้างของชุมชนช่วยลดมลพิษทางดินและน้ำ ทำให้สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน

๔) ยกระดับคุณภาพชีวิต: ชุมชนที่มีการเกษตรที่ยั่งยืนและปลอดภัยจะส่งผลให้สมาชิกในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งในด้านสุขภาพและรายได้

๒. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การนำ BCG Model มาใช้ใน ศพก.

๑) Bio-Economy เช่นการใช้พันธุ์ดี /ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมในการผลิต

ศพก. อำเภอดงหลวง มีการนำพันธุ์ข้าวจากแหล่งผลิตที่ดี คือศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี

๒) Circular Economy มีการใช้น้ำหมักจากสับปะรดในการย่อยสลายตอซังและฟางข้าว

๓) Green Economy เช่นการลดการใช้สารเคมี/การกำจัดศัตรูพืชด้วยวิธีธรรมชาติ ไม่กระทบกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

๓.๒.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

๑) การทำนาแบบไม่เผาฟาง โดยการย่อยสลายฟางและตอซังด้วยน้ำหมักชีวภาพ ซึ่งช่วยเพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุในดิน รวมทั้งเป็นการลดการเกิดฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM_{๒.๕} ในภาคการเกษตร ซึ่งเป็นมลพิษทางอากาศที่เพิ่มความรุนแรงมากขึ้นอยู่ในขณะนี้

๒) การบริหารจัดการน้ำในแปลงเกษตรอย่างเป็นระบบและรู้คุณค่า โดยการวางแผนการใช้น้ำอย่างเป็นระบบ เป็นการเวียนใช้น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด เริ่มจากการสูบน้ำแล้วพักในบ่อเลี้ยงปลาเบญจพรรณ ซึ่งเป็นบ่อพักน้ำและเพื่อตรวจสอบสภาพน้ำจนแน่ใจว่าน้ำจากคลองชลประทานที่สูบน้ำมามีคุณภาพดี ไม่มีค่าความเค็มและไม่ขาดออกซิเจน จากนั้นบริหารจัดการน้ำจากบ่อพักไปยังร่องน้ำสวนผัก บ่อปลาตก บ่อปลานิล และนาข้าว สำหรับน้ำจากบ่อปลาตกและปลานิลนำกลับหมุนเวียนปล่อยลงนาข้าว และใช้รดพืชอื่นๆ ต่อไปซึ่งถือได้ว่าช่วยลดการใช้ทรัพยากรน้ำที่มีอยู่อย่างจำกัดในทุกวันนี้

๓.๓ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

๓.๓.๑ ช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน ลดความเสี่ยงโรคมของดินและเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน จากการไม่เผาฟาง

๓.๓.๒ ช่วยอนุรักษ์น้ำ จากการบริหารจัดการน้ำในแปลงเกษตรอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งช่วยลดการการใช้น้ำและป้องกันการสูญเสียโดยเปล่าประโยชน์

๓.๓.๓ ช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก จากการทำนาแบบไม่เผา

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

๑) มีการวิเคราะห์สภาพพื้นที่

ดิน : รู้จักประเภทดินในอำเภอดงหลวง เพื่อทราบความเหมาะสมของดินต่อการปลูกพืช

น้ำ : สำรวจและเก็บข้อมูลแหล่งชลประทานและแหล่งน้ำธรรมชาติ เพื่อใช้วางแผนบริหารจัดการน้ำทางการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ

ภูมิอากาศ : ติดตามสถานการณ์ ด้านสภาพอากาศ รวมถึงอุณหภูมิ ความชื้น และฤดูกาล ซึ่งมีผลต่อการเพาะปลูกพืช

๒) เทคโนโลยีด้านการจัดการ ในด้านการเตรียมดิน การปลูกการดูแล และการเก็บเกี่ยว

๓) ติดตามข่าวสารนโยบายและการสนับสนุนจากภาครัฐ เช่นการฝึกอบรมจากหน่วยงานราชการต่างๆ

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

- มีการให้บริการในการอบรมความรู้เรื่องการปลูกข้าว ลดต้นทุนการผลิต การปลูกข้าวปลอดการเผาฟาง โดยการใช้หมักสับปุ๋ยย่อยสลายต่อซัง

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

- มีการให้บริการด้านการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ การขยายเชื้อจุลินทรีย์ การลดต้นทุนการผลิตข้าว การขึ้นทะเบียนและการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรผ่านแอป Farmbook

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

- นางมณี สุภิส ประธาน ศพก.อำเภอธัญบุรี มีความเข้าใจปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่เป็นอย่างดี ในการประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก.ระดับอำเภอแต่ละครั้ง จะนำข้อมูลการทำเกษตรของตนเองและของเกษตรกรในพื้นที่มาหารือเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน สำหรับปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ในระดับอำเภอจะนำเสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. ระดับจังหวัดต่อไป

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

- การขยายผลองค์ความรู้ โดยมีการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการให้เห็นผลเป็นรูปธรรม มีการสาธิตจริงเพื่อให้เห็นขั้นตอนและกระบวนการเพื่อนำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง
- เกษตรกรมีการนำองค์ความรู้ไปปฏิบัติจากที่ได้รับความรู้มา เช่น แนวทางลดต้นทุนการผลิตข้าว จากการเลือกใช้พันธุ์ข้าวที่ดี การปรับปรุงบำรุงดิน
- ผลลัพธ์ที่ได้ คือเกษตรกรสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ในแปลงเกษตรของตนเองเพื่อลดต้นทุนการผลิตได้ และสร้างความมั่นคงในอาชีพได้

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

- มีส่วนร่วมในการประสานงานหน่วยงานในภาครัฐในพื้นที่ ได้แก่ สำนักงานเกษตรอำเภอ ธัญบุรี สำนักงานประมงอำเภอ สำนักงานปศุสัตว์ สถานีพัฒนาที่ดินปทุมธานี ศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี ในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

- ๑) มีหน้าที่ถ่ายทอดเทคโนโลยีและองค์ความรู้การเกษตร โดยใช้หลักความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำไปปรับใช้ในการผลิตของตนเองได้
- ๒) เป็นศูนย์กลางในการบูรณาการความร่วมมือของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรเพื่อให้การสนับสนุนและช่วยเหลือเกษตรกรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๓) ประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางด้านการเกษตรและบริการด้านการเกษตร แก่คณะกรรมการ ศพก.ระดับอำเภอและเกษตรกรในพื้นที่

๔) เป็นคณะกรรมการ ศพก. ในการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตร ระดับอำเภอและระดับจังหวัด

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน มีความภาคภูมิใจในอาชีพที่ทำ เป็นประธานโครงการธนาคารต้นไม้ของอำเภอธัญบุรี เป็นตัวแทนเกษตรกรของ ธกส. (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร) เป็นศูนย์เรียนรู้ฯ จุดนำร่องของอำเภอธัญบุรี

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

- ปี พ.ศ. ๒๕๖๘ ครุบัญชีอาสา กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
- ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๘ ประธานกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวตำบลบึงนารางค์
- ปีพ.ศ. ๒๕๖๖- ๒๕๖๘ คณะกรรมการอาสาสมัครเกษตรระดับอำเภอ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ปีพ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๘ หมอดินอาสา กรมพัฒนาที่ดิน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

- เป็นผู้เสียสละเวลาในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่
- เสียสละสถานที่ในการถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกรในชุมชน
- ให้สถานที่ในการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

เรารักอาชีพการเกษตร ตั้งแต่เด็กจนเราโตขึ้นมาเราก็คลุกคลีอยู่กับการเกษตรมาโดยตลอด คิดเสมอว่า อาชีพการเกษตรเป็นอาชีพที่เลี้ยงดูเรา เลี้ยงดูครอบครัว เราก็จะไม่ทำให้เสียเกียรติ เพราะอาชีพการเกษตรเป็นอาชีพที่มีเกียรติ และจำหากินบนอาชีพการเกษตรโดยสุจริตตลอดไป

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอธัญบุรี ได้แก่

- นายชวน ทิพย์อุดร นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
- นางสาวภัทรา เนียมหอม นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๒.๑ กำหนดวัตถุประสงค์ วางแผนการถอดบทเรียน กำหนดหัวข้อที่จะถอดบทเรียน

๒.๒ กำหนดคำถาม/ตั้งคำถาม

๒.๓ รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

๒.๔ รวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม

๒.๕ ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้จากการถอดบทเรียน นำมาวิเคราะห์

สังเคราะห์ สรุป และเขียนเป็นรายงาน

เครื่องมือที่ใช้ : แบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

เกษตรกรมีภาระหน้าที่ค่อนข้างมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการให้ข้อมูลการถอดบทเรียน

ภาคผนวก

